

ปัญหามาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย¹

ธมลวรรณ สิทธิดำรง²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหามาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ในกรณีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 และมาตรา 44/1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีของการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมาตรการในการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาทั้งในกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการให้เหมาะสมสำหรับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในการเรียกค่าสินไหมทดแทนในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา คือ คดีที่ผู้เสียหายฟ้องบังคับตามสิทธิเรียกร้องทางแพ่งที่เกี่ยวข้องมาจากการกระทำความผิดอาญาที่ได้ฟ้องมาในคราวเดียวกันกับการฟ้องคดีอาญาที่ศาลเดียวกันกับการฟ้องคดีอาญา กล่าวคือ หมายความว่ามูลคดีที่ยกขึ้นฟ้องในคดีแพ่งนั้นอาศัยการกระทำในคดีอาญาที่กำลังฟ้องจำเลยอยู่³ ซึ่งโดยปกติแล้วการกระทำความผิดอาญาที่เกิดขึ้น จะก่อให้เกิดความรับผิดชอบทั้งในทางกฎหมายแพ่งและอาญา ผู้เสียหายจึงมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยผู้เสียหายสามารถฟ้องเป็นคดีแพ่งได้เองต่างหาก หรือเรียกค่าสินไหมทดแทนเข้าไปในคดีอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 เนื่องด้วยกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับการกระทำความผิดของจำเลย ให้ได้รับการพิจารณาคดีส่วนแพ่งไปในคราวเดียวกันกับการพิจารณาคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินคดีดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 253 วรรคหนึ่ง เพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระและขั้นตอนแก่ผู้เสียหาย และทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหามาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวิศร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา โชติมานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจจวัฒน์ เรืองกาญจน์กุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), หน้า

ความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม แต่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาจากผู้กระทำความผิดนั้น ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาและข้อจำกัดของกฎหมายที่ไม่เปิดช่องอำนาจความสะดวกให้แก่ผู้เสียหาย ส่งผลให้ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะเยียวยาความเสียหายของผู้ได้รับความเสียหายได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และประหยัดค่าใช้จ่ายตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งพบว่ามีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาของการยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนของการเบิกจ่ายการได้มีคำขอให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดเชยราคาแทนทรัพย์สินที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดคืนแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 43 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวนี้จำกัดขอบเขตอำนาจของพนักงานอัยการในการเรียกให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดเชยราคาแทนผู้เสียหายในฐานะความผิดเพียง 9 สถานความผิด คือ สถานลักทรัพย์ วิวางชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ถ้อโกง ยักยอก หรือรับของโจรเท่านั้น แต่ค่าสินไหมทดแทนอย่างอื่น เช่น ดอกเบี้ยของต้นเงิน หรือดอกเบี้ยผิดนัดที่ผู้เสียหายมีสิทธิขอให้จำเลยชดเชยได้ไม่ต้องห้ามตาม มาตรา 44/1 วรรคสาม⁴ นั้น หากผู้เสียหายต้องการจะเรียกให้จำเลยชดเชยดอกเบี้ยของต้นเงินที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดด้วย ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 44/1 เข้ามาต่างหาก เป็นการเพิ่มภาระและขั้นตอนให้กับผู้เสียหาย ทั้ง ๆ ที่การกระทำความผิดทางอาญาของจำเลยย่อมเป็นการกระทำละเมิดต่อทรัพย์สินของผู้เสียหายอยู่ในตัว และการพิพากษาตามคำขอให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดเชยราคาทรัพย์สินแทนผู้เสียหายนั้นก็เป็นการพิพากษาคดีส่วนแพ่งซึ่งศาลอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 46 ที่จำต้องถือข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา หากศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดและให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดเชยราคาทรัพย์สินแก่ผู้เสียหาย ผู้เสียหายก็มีสิทธิที่จะได้รับชดเชยดอกเบี้ยของต้นเงินดังกล่าวอยู่แล้ว

ประการที่สอง ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดฐานพรากในคดีค้ำมนุษย์ที่เด็กเป็นผู้เสียหาย ตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้ให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยจะมีการดำเนินการจัดประชุมทีมสหวิชาชีพ เพื่อพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่ากฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์เท่านั้น ซึ่งโดยปกติคำฟ้องอาญาในคดีค้ำมนุษย์ที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก คำฟ้องนั้นจะมีการบรรยายข้อหาความผิดฐานพรากด้วยเสมอ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ผู้แทนโดยชอบธรรม ก็จะเป็นผู้เสียหายในคดีด้วยในความผิดฐาน

⁴ พงษ์ธวัฒน์ บุญพิทักษ์, “สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1” (ออนไลน์), เข้าถึงได้ที่ : https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=3066,2567, (กุมภาพันธ์, 3).

พรากผู้เยาว์ จึงต้องดำเนินการยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต่างหาก ซึ่งบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่ไม่รู้ในข้อกฎหมาย มีฐานะยากจน อยู่ต่างจังหวัด จะต้องเดินทางและเสียค่าใช้จ่ายเพื่อมาดำเนินการยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนและจัดหาทนายความให้ว่าต่างให้

ประการที่สาม ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีที่ฟ้องด้วยวาจา หรือกรณีที่จำเลยรับสารภาพ คดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ศาลจะพิพากษาลงโทษได้โดยไม่ต้องสืบพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” จะเห็นได้ว่ากรณีดังกล่าวเมื่อจำเลยรับสารภาพ ศาลมีอำนาจในการพิพากษาลงโทษจำเลยได้เลยโดยไม่ต้องสืบพยาน ทำให้กรณีที่ผู้เสียหายไม่ทราบถึงสิทธิของตน และไม่ได้ดำเนินการยื่นคำร้องเข้ามาในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ให้ทันตามระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และถึงแม้ว่าปัจจุบันพนักงานอัยการจะมีแนวทางปฏิบัติโดยมีหนังสือแจ้งสิทธิผู้เสียหาย ตามหนังสือเวียนที่ อส 0027(ปผ)/ว54 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554 เรื่องแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อขอให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 และมาตรา 44/2⁵ และหนังสือเวียนที่ อส 0007(ปผ)/ว25 ลงวันที่ 21 มกราคม 2562 เรื่องซักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติของพนักงานอัยการ ในการแจ้งสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ให้ผู้เสียหายทราบ⁶ก็ตาม แต่แนวทางปฏิบัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนว่าควรจะต้องมีหนังสือแจ้งสิทธิไปถึงผู้เสียหายให้ทราบก่อนอย่างน้อยกี่วัน เพียงแต่กำหนดว่าเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลไม่ว่าจะมีการสืบพยานในชั้นศาลหรือไม่ก็ตาม ในกรณีที่มีการสืบพยานให้แจ้งก่อนวันสืบพยานหรือในกรณีที่ไม่มีการสืบพยานให้แจ้งก่อนวันที่ศาลมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าหนังสือแจ้งสิทธิดังกล่าวไปถึงผู้เสียหายก่อนเพียงหนึ่งวันที่ศาลจะมีการสืบพยาน หรือวินิจฉัยชี้ขาดคดี ผู้เสียหายก็ไม่อาจดำเนินการมายื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ได้ทัน หรือทันในเวลากระชั้นชิด หรือกรณีที่หนังสือแจ้งสิทธิส่งไปยังภูมิลำเนาของผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายไม่ได้อาศัยอยู่ในที่อยู่ตามภูมิลำเนาดังกล่าวแล้ว ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับหนังสือแจ้งสิทธิ จึงไม่ทราบว่าสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมาย

⁵ สำนักอำนวยการ สำนักงานบริหารและสนับสนุนงานอัยการสูงสุด, หนังสือเวียน กุมภาพันธ์ 2554, (ออนไลน์), เข้าถึงได้ที่ : <https://drive.google.com/file/d/11Hy-wMQesq05N4DSruPr8-qqptVMCgYq/view>, 2567, (มีนาคม ,12).

⁶ สำนักอำนวยการ สำนักงานบริหารและสนับสนุนงานอัยการสูงสุด, หนังสือเวียน มกราคม 2562, (ออนไลน์), เข้าถึงได้ที่ : <https://drive.google.com/file/d/14kGPIhZkrwTiZ0XZ2jjfoDC9MVvYEV43/view>, 2567, (มีนาคม ,12).

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 โดยเฉพาะในกรณีคดีที่ฟ้องด้วยวาจาที่พนักงานอัยการไม่อาจแจ้งสิทธิผู้เสียหายได้ทัน หรือกรณีที่ยื่นฟ้องต่อศาลแล้วจำเลยรับสารภาพ ซึ่งเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ศาลจะพิพากษาลงโทษได้โดยไม่ต้องสืบพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง เป็นสาเหตุทำให้ผู้เสียหายสูญเสียโอกาสในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และต้องไปดำเนินการฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหากอันเป็นการเพิ่มภาระและขั้นตอนให้กับผู้เสียหาย ทั้ง ๆ ที่กฎหมายได้เปิดช่องอำนวยความสะดวกไว้ให้แล้ว กรณีดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา 44/1 ที่มุ่งจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายในทางแพ่งได้รับความสะดวก รวดเร็วในการได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทน เพื่อเยียวยาความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ

ดังนั้นแล้วเพื่อให้มาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญามีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และประหยัดค่าใช้จ่ายตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาของการยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนของคุณค่า ในกรณีที่พนักงานอัยการได้มีคำขอให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดเชยราคาแทนทรัพย์สินที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดคืนแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 43 แล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่า การที่กฎหมายจำกัดอำนาจของพนักงานอัยการให้มีเพียงอำนาจในการเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินใน 9 ฐานความผิด คือ ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสัด กรรโชก ถ้อโกง ขกขอก หรือรับของโจร ทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจมีคำขอในส่วนของคุณค่าแทนผู้เสียหายได้ เนื่องจากคุณค่านั้นไม่ใช่ทรัพย์สินหรือราคาของผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด แต่เป็นค่าเสียหายทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1885/2555) ผู้เสียหายจึงต้องไปดำเนินการยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนของคุณค่า ส่งผลให้ผู้เสียหายส่วนใหญ่มองว่าการต้องดำเนินการดังกล่าวไม่คุ้มกับรายจ่ายและเวลาที่ต้องเสียไป จึงเลือกที่จะไม่ดำเนินการยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนของคุณค่า ซึ่งเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาในส่วนนี้แม้ว่าตนมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้ก็ตาม จึงควรบัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกค่าเสียหายของราคาทรัพย์สินที่ผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยแทนผู้เสียหายได้ โดยมีคำขอพร้อมกับขอให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดเชยราคาแทนทรัพย์สินที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดตามมาตรา 43 ไปในคราวเดียวกัน นับแต่เวลาที่ทำละเมิดจนถึงวันฟ้องแทนผู้เสียหายด้วย ทั้งนี้ การคำนวณคุณค่านั้น ให้คิดในอัตราดอกเบี้ยผิพนัด ตามมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์⁷ คืออัตราร้อยละ 3 ต่อปี ที่กำหนดตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁸ บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี เป็นร้อยละ 5 ต่อปี เนื่องด้วยตามมาตรา 206 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁹ กฎหมายให้ถือว่าลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันทำละเมิด เพราะเป็นการทำละเมิดต่อกฎหมาย เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอื่นใด นับแต่วันที่ถูกระงับละเมิดค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้แก่กัน นับแต่วันทำละเมิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1169 -1170/2509 , 5128/2546)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอว่าควรแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 จากเดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 43 คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก น้อโกง ยักยอก หรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดนั้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น “มาตรา 43 คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก น้อโกง ยักยอก หรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดนั้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ให้พนักงานอัยการเรียกทรัพย์สินหรือราคาคืน รวมถึงดอกเบี้ยในจำนวนเงินของทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิด นับแต่เวลาที่ทำละเมิดจนถึงวันฟ้องแทนผู้เสียหายด้วย”

2. ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดฐานพรากในคดีล้มละลายที่เด็กเป็นผู้เสียหาย ผู้ศึกษาเห็นว่า ในคดีล้มละลายที่ผู้เสียหายเป็นเด็กนั้น มักจะมีบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เป็นผู้เสียหาย

⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 บัญญัติว่า “มาตรา 224 หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้”

⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 บัญญัติว่า “มาตรา 7 ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดเจนให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี

อัตราตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยปกติให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนทุกสามปีให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์”

⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 206 บัญญัติว่า “ในกรณีนี้อันเกิดแต่มูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด”

ในความผิดฐานพรากรากฎในคำฟ้องของพนักงานอัยการคดีล้มละลายด้วยเสมอ แต่การที่กฎหมายไม่เปิดช่องให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนของบริษัทพรากราค ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ที่เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานพรากราคได้อย่างกรณีคดีล้มละลายที่มีบทบัญญัติมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการล้มละลาย พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายเท่านั้น ทำให้บริษัทพรากราค ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เป็นผู้เสียหายในความผิดฐานพรากราคต้องดำเนินการยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนด้วยตนเอง จึงยังไม่มีผลสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาอย่างสะดวกและรวดเร็ว ผู้ศึกษาเห็นว่าความผิดฐานล้มละลายเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดและเยียวยาผู้เสียหาย พนักงานอัยการซึ่งกระทำในนามของรัฐจึงมีความจำเป็นที่ต้องเข้ามาให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหาย ดังนั้นในกรณีที่คำฟ้องในความผิดฐานล้มละลายมีความผิดฐานพรากรวมอยู่ด้วย การยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในความผิดฐานพรากรานั้น กฎหมายควรเปิดช่องอำนวยความสะดวก และเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็ว ลดภาระขั้นตอนให้แก่ผู้เสียหาย โดยให้อำนาจพนักงานอัยการมีคำขอให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในความผิดฐานพรากรวมผู้เสียหายด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอว่าควรแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการล้มละลาย พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 35 จากเดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 35 ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานล้มละลาย ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น “มาตรา 35 ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานล้มละลาย ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ หากปรากฏว่าคำฟ้องของพนักงานอัยการในความผิดฐานล้มละลาย มีความผิดฐานพรากรตามประมวลกฎหมายอาญารวมอยู่ด้วย ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายในความผิดฐานพรากรด้วย”

3.ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีที่ฟ้องด้วยอาชญากรรม หรือกรณีที่จำเลยรับสารภาพคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ศาลจะพิพากษาลงโทษได้โดยไม่ต้องสืบพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง ถึงแม้ว่าพนักงานอัยการจะมีแนวทางปฏิบัติโดยมีหนังสือแจ้งสิทธิผู้เสียหายตามหนังสือเวียนที่ อส 0027(ปผ)/ ว54 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อขอให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 และมาตรา 44/2

และหนังสือเวียนที่ อส 0007(ปผ)/ ว25 ลงวันที่ 21 มกราคม 2562 เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติของ พนักงานอัยการ ในการแจ้งสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ให้ผู้เสียหายทราบก็ตาม แต่แนวทางปฏิบัติดังกล่าวยังไม่อาจคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายได้อย่างครอบคลุม ผู้ศึกษาเห็นว่าหากไม่ปรากฏคำร้องขอเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหาย กฎหมายควรเปิดช่องให้ศาล มีอำนาจสั่งในคำพิพากษาคืออาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นตามสมควร แก่พฤติการณ์และความร้ายแรง เพื่อให้มีความครอบคลุมในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย กรณีที่พนักงาน อัยการไม่อาจแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบได้ทัน ในคดีที่ฟ้องด้วยวาจา หรือคดีที่จำเลยรับสารภาพที่มีอัตราโทษ จำคุกไม่เกิน 5 ปี เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียหายได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอว่าควรแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 จากเดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 44/1 ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน เพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียงหรือ ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่ พิจารณาาคืออาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มีกรสืบพยานให้ ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี และให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดง รายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้น ยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะมีคำขอประการอื่นที่มีใช้คำขอบังคับ ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญามีได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับคำฟ้องในคดีอาญา ที่พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายเป็นโจทก์ และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินการตามความในมาตรา 43 แล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้”

ขอเสนอแนะ ให้เพิ่มความในมาตรา 44/1 เป็น

“มาตรา 44/1 ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน เพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียงหรือ ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่ พิจารณาาคืออาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี และให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะมีคำขอประการอื่นที่มีใช้คำขอบังคับ ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญามีได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับคำฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายเป็นโจทก์ และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินการตามความในมาตรา 43 แล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้

ทั้งนี้ ในกรณีคดีที่ฟ้องด้วยอาญา หรือคดีที่ศาลมีอำนาจพิพากษาลงโทษได้โดยไม่ต้องสืบพยาน ก่อนการวินิจฉัยชี้ขาดคดีในส่วนอาญา หากไม่ปรากฏคำร้องขอเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นตามสมควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรง นอกจากนี้คำสั่งดังกล่าวไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่”

คณิต ฅ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549),
หน้า 566.

พงษ์ธวัช บุญพิทักษ์, “สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญามาตรา 44/1” (ออนไลน์), เข้าถึงได้ที่ : [https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/
ewt_dl_link.php?nid=3066](https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=3066), 2567, (กุมภาพันธ์, 3).

สำนักอำนวยการ สำนักงานบริหารและสนับสนุนงานอัยการสูงสุด, หนังสือเวียน กุมภาพันธ์ 2554, (ออนไลน์),
เข้าถึงได้ที่ : <https://drive.google.com/file/d/11Hy-wMQesq05N4DSruPr8-qqptVMCgYq/view>, 2567,
(มีนาคม ,12).

สำนักอำนวยการ สำนักงานบริหารและสนับสนุนงานอัยการสูงสุด, หนังสือเวียน มกราคม 2562, (ออนไลน์),
เข้าถึงได้ที่ : <https://drive.google.com/file/d/14kGPIhZkrwTiZ0XZ2jjfoDC9MVvYEV43/view>, 2567,
(มีนาคม ,12).